

ימי עיון בתנ"ך תשע"ז

שם השיעור: טעמי המקרא ככלי פרשני (שיעור מס' 56)

שם המרצה: נועם שלזינגר (noam300@gmail.com)

טעמי המקרא						הטעמים המשותפים	
הטעמים המפסיקים							
שלישים		משנים		מלכים		קיסרים	
פזר / פזר גדול	ב	רביעי / רביעי	ב	סגול / סגולתא	ב	סוף פסוק	ב :
קרני פרה	ב	זקא	ב	שלשלת	ב	אתנתא / אתגח	ב
תלישא גדולה / תלשא	ב	פשטא / קדמא	ב	זקף קטן	ב		
גריש אזלא /	ב	יטיב	ב	זקף גדול	ב		מרקא כפולה / תרי טעמי
גרשים / שני גרישין	ב	תביר	ב	ספחא / סרחא	ב		דרגא
מונח לגרמה / פסקא	ב 						קדמא / אזלא
							ירח בן יומי
							תלישא קטנה / תלשא

1. תלמוד בבלי מסכת נדרים ל"ו ע"ב – ל"ז ע"ב

מלמדו מדרש, הלכות ואגדות, אבל לא ילמדנו מקרא...

הא קא משמע לן, דאפילו במקום שנוטלין שכר, על המקרא שרי למשקל, על המדרש לא שרי למשקל.

מאי שנא מדרש דלא? דכתיב: "ואותי צוה ה' בעת ההיא ללמד אתכם" (דברים ד'), וכתיב: "ראה למדתי

אתכם חוקים ומשפטים כאשר צוני ה'" (שם) - מה אני בחנם אף אתם נמי בחנם. מקרא נמי בחנם?

רב אמר: שכר שימור, ורבי יוחנן אמר: שכר פיסוק טעמים.

... ולמאן דאמר שכר שימור, מאי טעמא לא אמר שכר פיסוק טעמים? קסבר: (שכר) פיסוק טעמים דאורייתא

הוא,

ימי עיון בתנ"ך תשע"ז

דאמר רב איקא בר אבין אמר רב חננאל אמר רב, מאי דכתיב: "ויקראו בספר תורת האלהים מפורש ושום שכל ויבינו במקרא" (נחמיה ח')?
ויקראו בספר תורת האלהים - זה מקרא,
מפורש - זה תרגום,
ושום שכל - אלו הפסוקים,
ויבינו במקרא - זה פיסוק טעמים, ואמרי לה: אלו המסורות.

2. מחזור ויטרי סימן תכד ד"ה כך תחילת

"שטעמי לנגינות הם שנאמרו למשה מי תולש. ומי זוקף. ומי יושב ומי עומד. ומי העולה ומי היורד ומי המונח.
אבל סימני הנגינות סופרים הוא שתקנום. ולפיכך אין ניקוד טברני דומה לניקוד שלנו. ולא (שניחם) [שניהם] דומים לניקוד ארץ ישראל. ומפני שהטעמים והנגינות משתכחין הוא שתקנום. וסמכו על מה שאמר הכתוב עת לעשות לה' הפרו תורתך (תהלים קיט).
ולפיכך לא ניתן ספר תורה לינקד. שאע"פ שניתנו פסוקי הטעמים ונגינות הקרייה מסיני במסורת. דכתיב ושום שכל (נחמיה ח) על פה נאמרו. ולא בסימני נקידה בספר"

3. מדרש תנחומא פרשת ויחי סימן י:

גור אריה יהודה מטרף בני עלית - מטרף בני יוסף עלית שאמרת מה בצע כי נהרוג (בראשית לו)

4. רשב"ם:

מטרף בני עלית - אתה יהודה בני לאחר שעלית מלטרופ טרף באומות ותכרע ותשכב בעירך, לא יבא אויב להחרידך ולהקימך ממקומך. זהו עיקר פשוטו. בני כפילו של יהודה. והמפרשו במכירת יוסף לא ידע בשיטה של פסוק ולא בחילוק טעמים כלל:

5. רמב"ם הלכות תשובה פרק ב' הלכה ט'

"אין התשובה ולא יום הכפורים מכפרין אלא על עבירות שבין אדם למקום כגון מי שאכל דבר אסור או בעל בעילה אסורה וכיוצא בהן, אבל עבירות שבין אדם לחבירו כגון החובל את חבירו או המקלל חבירו או גוזלו וכיוצא בהן אינו נמחל לו לעולם עד שיתן לחבירו מה שהוא חייב לו וירצהו, אף על פי שהחזיר לו ממון שהוא חייב לו צריך לרצותו ולשאול ממנו שימחול לו, אפילו לא הקניט את חבירו אלא בדברים צריך לפייסו ולפגע בו עד שימחול לו..."

6. משנה יומא פרק ח' משנה ט'

"אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מיטהרין מי מטהר אתכם אביכם שבשמים שנאמר (יחזקאל ל"ו) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם ואומר (ירמיה י"ד) מקוה ישראל ה' מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל"